

AI

Kunstmatige Intelligentie (AI)

Hoofdstuk 4.1.4 van Russell/Norvig = [RN]
Genetische algoritmen

voorjaar 2011 — College 10, 12 april 2011

www.liacs.nl/home/kosters/AI/

Er zijn allerlei soorten **evolutionaire algoritmen** (deel van het vakgebied **natural computing**, waar ook bijvoorbeeld **DNA-computing** onder valt, en misschien zelfs **quantum computing**) die ideeën uit de evolutietheorie gebruiken, zoals **evolution strategies**. Zie ook de speciale colleges Natural Computing en Evolutionary Algorithms.

Wij doen hier kort de wat meer traditionele **Genetische algoritmen (GAs)**.

Genetische algoritmen (GAs) zijn een vorm van **reinforcement** leren, waarbij gewerkt wordt met beloningen en straffen in plaats van met de “goede antwoorden”.

Een GA heeft een **populatie** met kandidaat-oplossingen (**individuen** of **chromosomen**) voor het betreffende probleem. Deze worden met elkaar (en zichzelf) gecombineerd tot hopelijk betere oplossingen. Essentieel is een **fitness-functie** die de kwaliteit van oplossingen beoordeelt.

Het algemene schema van een GA ziet er zo uit:

```
Initialiseer populatie
Evalueer populatie
while not klaar do
    Selecteer ouders
    Genereer met crossover kinderen (recombineer)
    Muteer kinderen
    Evalueer kinderen
    Bepaal nieuwe populatie
return beste element uit populatie
```

Maar wanneer ben je klaar?

Er zijn vele varianten. Twee hoofdstromen zijn:

generationeel de kinderen vervangen de ouders: er komt steeds een nieuwe generatie (populatie)

steady state de nieuwe populatie bestaat uit de besten van ouders en kinderen

In het generationele geval behoudt een **elitair** algoritme een stel beste van de ouders. En die kun je ook weer laten verouderen: hun fitness daalt met hun leeftijd (**ag(e)ing**).

Maar de belangrijkste variatie zit in de **genetische operatoren**:

selectie hoe kies je kandidaten voor reproductie?

crossover hoe combineer je ouders?

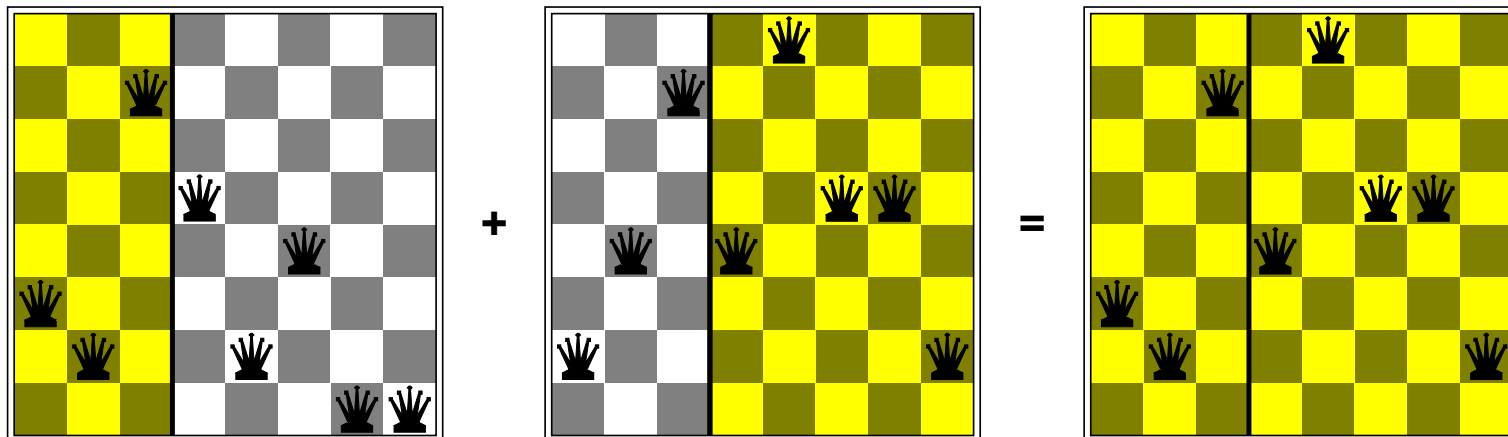
mutatie hoe wijzig je individuen op een zinvolle manier?

Vaak wordt **roulette-wiel** selectie gebruikt. De kans dat een individu gebruikt wordt (bijvoorbeeld voor reproductie) is evenredig met zijn/haar fitness.

Heb je n individuen met gemiddelde fitness $\bar{f}$, dan wordt een individu met fitness f getrokken met kans $f/(n * \bar{f})$. Je draait aan een roulette-wiel waarvan de grootte van de taartpunten proportioneel is met de fitness.

Een alternatief is **rank-based** selectie, waar alleen de volgorde van de fitness-waarden bepalend is.

Bij crossover wil je twee (of meer) ouders combineren. Voor de hand ligt de eerste helft van de ene ouder en de tweede helft van de andere ouder te nemen:

De volgende soorten crossover worden vaak gebruikt:

single-point crossover (als hiervoor)

$$\left. \begin{array}{l} \underline{11101001000} \\ 00001\underline{010101} \end{array} \right\} \Rightarrow \begin{array}{l} 11101010101 \\ 00001001000 \end{array}$$

two-point crossover

$$\left. \begin{array}{l} \underline{11101001000} \\ 00001\underline{010101} \end{array} \right\} \Rightarrow \begin{array}{l} 11001011000 \\ 00101000101 \end{array}$$

uniform crossover

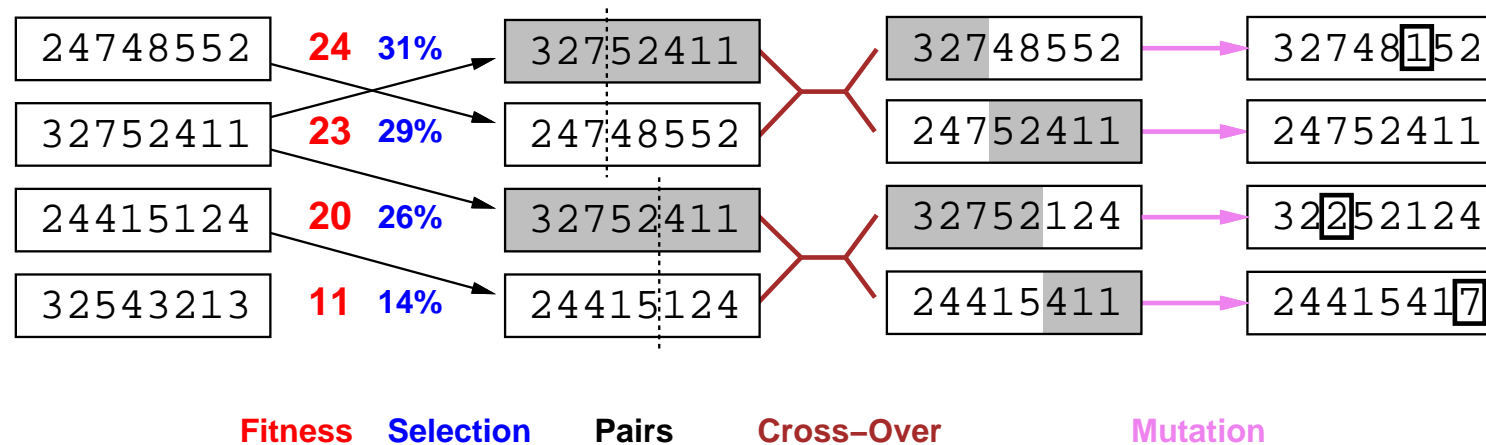
$$\left. \begin{array}{l} \underline{11101001000} \\ 0\underline{0001010101} \end{array} \right\} \Rightarrow \begin{array}{l} 10001000100 \\ 01101011001 \end{array}$$

Bij mutatie wordt elke bit van een individu met een zekere (kleine) kans, de **mutation rate**, omgeklapt. Een andere optie is om van elk individu een random bit om te klappen.

Meestal wordt mutatie (en ook crossover) speciaal gebouwd voor een probleem. Je kunt bijvoorbeeld ook random bits omwisselen, en dan het aantal enen constant houden — als dat zinvol lijkt.

En er zijn ook nog **reparatie-operatoren**, die een willekeurige bitstring ombouwen naar een potentiële oplossing, bijvoorbeeld met een “hill-climber”.

Een voorbeeld-stap in een GA is:

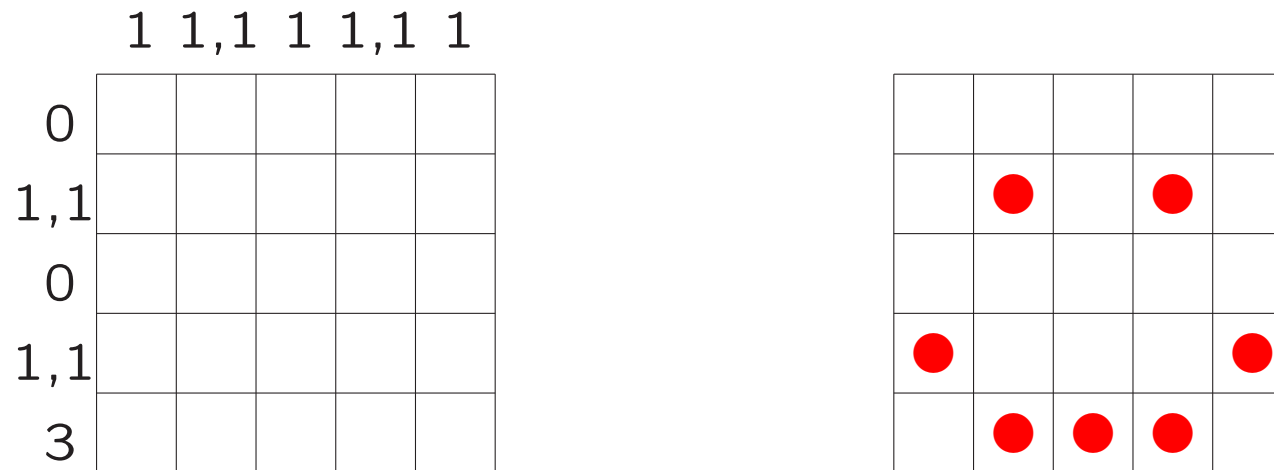
Hier hebben we overigens geen bits, maar getallen in de individuen. Dit kun je zien als **genen**. De string heet soms wel het **genotype**, dat wat hij voorstelt het **phenotype**.

Resteren nog twee problemen: de **representatie** (hoe stop je kandidaat-oplossingen in een string?) en de **fitness-** of **evaluatie-functie** (hoe waarderen we die individuen?).

Soms is het zo dat iedere string kan voorkomen, soms niet. Soms zijn reparatie-operatoren nodig, soms niet.

Meestal is de fitness-functie de som van een aantal componenten. Harde constraints geven grote (of juist lage) bijdragen. Er kunnen zelfs meerdere fitness-functies gebruikt worden: “multi-objective optimization”.

Nonogrammen (Japanse puzzels $\neq$ Sudoku) zien er zo uit:

Naast iedere rij en boven iedere kolom staan in volgorde de lengtes van aaneengesloten series **rode** blokjes.

0000001010000001000101110

Genetische algoritmen kunnen gebruikt worden om Nonogrammen op te lossen.

Een individu is hier een string (of array) met 25 bits (algemeener, voor een m bij n puzzel, met mn bits), waarbij een 1 rood en een 0 leeg/wit voorstelt. Je kunt er voor kiezen om het aantal enen per rij altijd “goed” te houden.

Mutatie zou bijvoorbeeld in een rij een 1 en een 0 kunnen verwisselen. Als je handig muteert kun je “alles” bereiken!

De fitness-functie is een som over rijen en kolommen. Per rij/kolom geef je aan hoeveel je van de specificatie afwijkt — en dat is nog lastig precies te maken.

Een ander beroemd probleem is het **Traveling Salesman Problem (TSP)**: in een gegeven complete graaf G , met gewichten = afstanden op de takken, moeten we een gesloten pad met minimale lengte vinden dat alle knopen aandoet.

Je kunt bijvoorbeeld de volgende pad-representatie gebruiken: (5 1 7 8 9 4 6 2 3) betekent dat je van 5 naar 1 naar 7 naar ... naar 3 naar 5 gaat.

En de fitness-functie is de totale lengte van het pad.

Er zijn vele mogelijkheden voor crossover bij TSP, zoals:

partially mapped crossover (PMX)

$$\left. \begin{array}{l} (1\ 2\ 3\ | 4\ 5\ 6\ 7\ | 8\ 9) \\ (4\ 5\ 2\ | 1\ 8\ 7\ 6\ | 9\ 3) \end{array} \right\} \Rightarrow \begin{array}{l} (4\ 2\ 3\ | 1\ 8\ 7\ 6\ | 5\ 9) \\ (1\ 8\ 2\ | 4\ 5\ 6\ 7\ | 9\ 3) \end{array}$$

order crossover (OX)

$$\left. \begin{array}{l} (1\ 2\ 3\ | 4\ 5\ 6\ 7\ | 8\ 9) \\ (4\ 5\ 2\ | 1\ 8\ 7\ 6\ | 9\ 3) \end{array} \right\} \Rightarrow \begin{array}{l} (2\ 1\ 8\ | 4\ 5\ 6\ 7\ | 9\ 3) \\ (3\ 4\ 5\ | 1\ 8\ 7\ 6\ | 9\ 2) \end{array}$$

cycle crossover (CX)

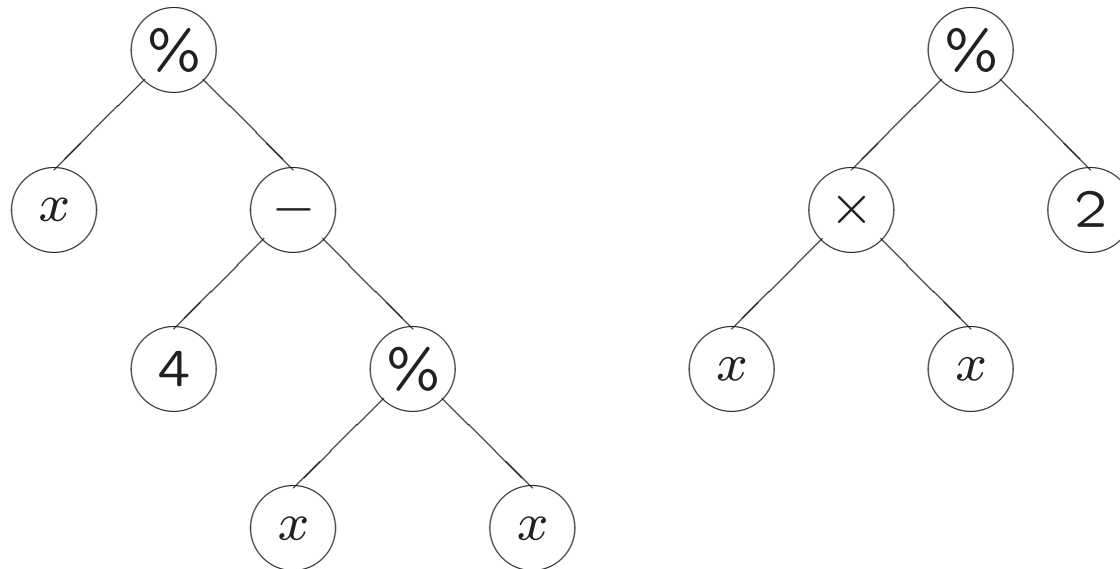
$$\left. \begin{array}{l} (1\ 2\ 3\ 4\ 5\ 6\ 7\ 8\ 9) \\ (4\ 1\ 2\ 8\ 7\ 6\ 9\ 3\ 5) \end{array} \right\} \Rightarrow \begin{array}{l} (1\ 2\ 3\ 4\ 7\ 6\ 9\ 8\ 5) \\ (4\ 1\ 2\ 8\ 5\ 6\ 7\ 3\ 9) \end{array}$$

In **Genetic Programming** (GP; John Koza, 1992) manipuleer je bomen (oftewel programma's) in plaats van strings.

Een voorbeeld. Stel je wilt de functie $f(x) = x^2/2$, gegeven door 10 paren (0.000,0.000), (0.100,0.005), ..., (0.900,0.405), maken via bomen met knopen x , $+$, $-$, $\times$, $\%$ (“protected division”), -5 , -4 , ..., 4 , 5 .

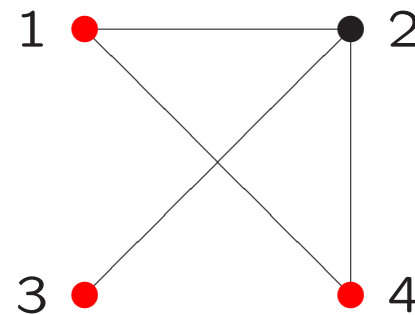
We kunnen een populatiegrootte van 600 nemen, crossoverkans 90%, mutatiekans 5%, en toernooi-selectie (kies er steeds random 4, en neem daarvan de beste; die 4 geeft “selection pressure”). Crossover: wissel twee willekeurige sub-bomen, mutatie: vervang willekeurige sub-boom door een random-boom.

Tijdens generatie 0 heb je bijvoorbeeld de linkerboom, die de functie $f_0(x) = x/3$ voorstelt. Tijdens generatie 3 zou je de boom rechts kunnen krijgen, die $f_3(x) = x^2/2$ voorstelt.

Stel je moet een Genetisch algoritme maken dat zo goed mogelijk een ongerichte graaf zodanig inkleurt dat zo weinig mogelijk aangrenzende knopen dezelfde kleur hebben, en dat nummers van burenen met dezelfde kleur zo veel mogelijk verschillen. Hoe kies je representatie en operatoren? Invoer (het probleem, links) en mogelijke uitvoer:

```
4 2
0 1 0 1
1 0 1 1
0 1 0 0
1 1 0 0
```


Dat betekent 4 knopen, 2 kleuren.

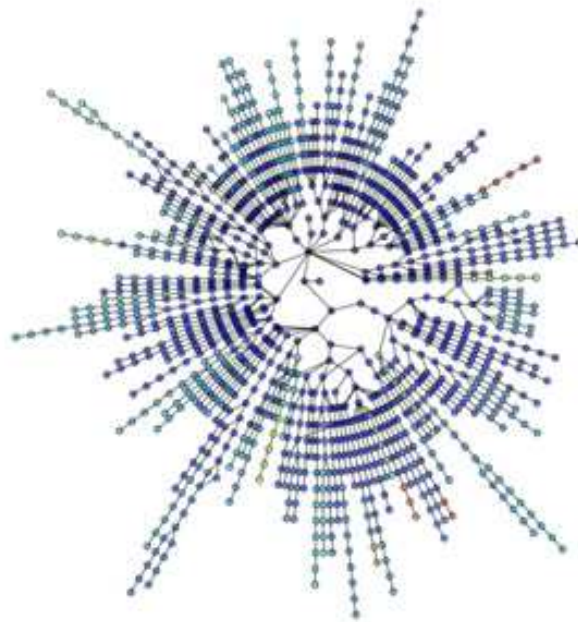
We moeten nu een Genetisch algoritme maken dat probeert een $n \times n$ **magisch vierkant** te fabriceren. Dit bestaat uit een vierkante opstelling van de n^2 positieve gehele getallen $1, 2, 3, \dots, n^2$, waarbij alle rijen en kolommen (en wellicht ook nog andere combinaties) sommeren tot hetzelfde getal.

8	1	6	16	3	2	13
3	5	7	5	10	11	8
4	9	2	9	6	7	12
			4	15	14	1

Hoe doe je dat?

En nog een voorbeeld: maak een Genetisch algoritme dat probeert een graaf zo goed mogelijk te tekenen: zo weinig mogelijk snijdende takken, en afstanden lijkend op de “echte”.

Hoe maak je een Genetisch algoritme dat probeert een 4×4 en een 9×9 **Sudoku** op te lossen?

5	3			7				
6			1	9	5			
	9	8					6	
8				6				3
4			8		3			1
7				2				6
	6					2	8	
			4	1	9			5
				8			7	9

rijen, kolommen
en 3×3 “blokken”
bevatten $1, 2, \dots, 9$

Hoe maak je een Genetisch algoritme dat probeert een 4×4 en een 9×9 **Sudoku** op te lossen?

5	3	4	6	7	8	9	1	2
6	7	2	1	9	5	3	4	8
1	9	8	3	4	2	5	6	7
8	5	9	7	6	1	4	2	3
4	2	6	8	5	3	7	9	1
7	1	3	9	2	4	8	5	6
9	6	1	5	3	7	2	8	4
2	8	7	4	1	9	6	3	5
3	4	5	2	8	6	1	7	9

bron: Wikipedia

Voor de vierde programmeeropgave moet een **Genetisch algoritme** gemaakt worden dat probeert een inpakprobleem (**bin-packing-probleem**) op te lossen: n pakketjes met gewichten gegeven, m vrachtwagens met capaciteit Q .

Oplossingen zijn rijtjes van n getallen, waarbij het i -de getal het nummer van de vrachtwagen voor het i -de pakketje aangeeft.

Mutatie? Crossover?

Het huiswerk voor de volgende keer (dinsdag 19 april 2011): lees **Hoofdstuk 18, 19.1 en 21.1/3**, p. 693–767, p. 768–776 en p. 830–845 van [RN] over Leren eens door.

Denk na over de vierde opgave: **Genetische algoritmen**; deadline: dinsdag 3 mei 2011.